

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI IQTISODIYO TINII RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA ELEKTRON TIJORATNI DAVLAT BOSHQARUV MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Y.Axmedova

Jizzax politexnika instituti

Iqtisodiyot va menejment kafedrası assistenti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11398630>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 20-May 2024 yil

Ma'qullandi: 25-May 2024 yil

Nashr qilindi: 31-May 2024 yil

KEY WORDS

raqamlashtirish, electron tijorat, ekotizim, electron savdo, huquqiy xizmat, kiber hujum, soliq konsepsiyasi.

ABSTRACT

Raqamli texnologiyalar hayotimizga o'zini tanitib, raqamli platformalarni va keyinchalik raqamli ekotizimlarni yaratadi, o'zaro ta'sirning yangi shartlarini belgilaydi, yangi biznes jarayonlarini shakllantiradi. Strategiyaga ko'ra "Raqamli O'zbekiston 2030" hukumati raqamli iqtisodiyot, jumladan, elektron tijoratni rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratishga intilmoqda. Raqamli platformalar va ekotizimlardan foydalangan holda o'zaro hamkorlikning yangi shartlarini hisobga olgan holda xo'jalik yurituvchi subyektlar o'rtasidagi munosabatlarni huquqiy tartibga solish zarur.

O'zbekiston Respublikasida elektron tijoratni joriy etish davlat boshqaruvi konsepsiyasini ishlab chiqish uchun asos bo'ladi. Jismoniy va yuridik shaxslar, shuningdek, davlat o'rtasidagi munosabatlarni tartibga solish konsepsiyasini ishlab chiqishdan avval raqamli platformalar va ekotizimlar faoliyati natijalaridan kelib chiqib, huquqiy tartibga solishning ustuvor yo'nalishlari, maqsadlari, vazifalari va yo'nalishlarini belgilash zarur. iqtisodiy o'sish, raqobatbardoshlik, ishonch va xavfsizlik muhiti uchun qulay sharoitlar yaratish. O'zbekistonda yaratilgan me'yoriy-huquqiy baza Konsepsiyaning huquqiy asosi bo'lib, virtual dunyoda bozor sharoitlarini yaratish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Xususan, elektron tijoratni rivojlantirish maqsadida mamlakatimizda "Axborotlashtirish to'g'risida", "Elektron raqamli imzo to'g'risida", "Elektron tijorat to'g'risida", "Elektron hujjat aylanishi to'g'risida", "Elektron to'lovlar to'g'risida"gi va hokazo qonunlar qabul qilindi. . Asosiy qonunlardan tashqari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 40 dan ortiq qaror va farmonlari, shuningdek, AKTni rivojlantirish va joriy etish, faol xizmatlar ko'rsatish, IT-xodimlarni tayyorlash va malakasini oshirishga oid 50 dan ortiq hukumat qarorlari qabul qilindi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Respublika taraqqiyotining beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasini amalga oshirishga oid Davlat dasturi to'g'risida"gi Farmoni qabul qilangani BHni shakllantirish va yanada rivojlantirishda muhim qadam bo'ldi. 2017-2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha qabul qilingan Harakatlar strategiyasida mobil aloqa va raqamli televideniye ni o'z ichiga olgan qulay AKT infratuzilmasini yaratish, optik tolali aloqa liniyalarini jadal qurish, dasturiy ta'minot ishlab chiqishda har tomonlama "Elektron hukumat" tizimini

takomillashtirish va rivojlantirish. Xo'jalik yurituvchi subyektlar o'rtasida raqamli texnologiyalarni qo'llash orqali yaratilgan ijtimoiy va iqtisodiy manfaatlardan mamlakat fuqarolari uchun teng foydalanish imkoniyatini ta'minlovchi, shuningdek, yuqori raqobatbardosh raqamli bozorlarni shakllantirish va milliy texnologik mustaqillikni saqlash uchun shart-sharoitlarni yaratuvchi konsepsiya zarur.

Konsepsiyani amalga oshirishdan maqsad elektron tijoratda zamonaviy texnologiyalar va faoliyat turlarining paydo bo'lishi va rivojlanishi uchun qulay huquqiy rejimni, shuningdek, milliy va tashqi xo'jalik yurituvchi subyektlar o'rtasida samarali raqobatni rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlarni ta'minlovchi normativ-huquqiy muhitni yaratishdan iborat. . Shu bilan birga, mamlakatning raqamli iqtisodiyotiga o'tish sharoitida fuqarolar va yetkazib beruvchilar himoyasi, texnologik suverenitet va barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash zarur.

Raqamli ekotizimlar va platformalarni shakllantirishning ushbu bosqichida ularni tartibga solishdan ko'zlangan maqsad milliy bozorda, ularning muayyan ekotizimga mansubligidan qat'i nazar, barcha ishtirokchilar uchun yuqori sifatli raqobatni ta'minlash, O'zbekiston Respublikasida milliy ekotizimlar va platformalarni rivojlantirishdan iborat. xorijiy ekotizimlar va platformalar bilan raqobat sharoitida tovar va xizmatlar yetkazib beruvchilari va iste'molchilari, ekotizimlar va platformalar manfaatlarini himoya qilish, mamlakatning iqtisodiy o'sishi, raqamlashtirish va texnologik rivojlanishiga ko'maklashish.

Elektron tijorat sohasida raqamli texnologiyalardan foydalanish davlat tomonidan tartibga solinishi kerak bo'lgan muayyan xavflarni keltirib chiqarishi mumkin. Xususan, amalga oshirilayotgan jarayonlarga tezkor javob berish va tartibga solish siyosatini shakllantirish zarurati, raqamli platformalar va raqamli ekotizimlarni yaratuvchi yirik kompaniyalar tomonidan bozorni monopollashtirish xavfi, bu esa o'z navbatida ma'lumotlarning monopollashuviga olib kelishi mumkin. Shu bilan birga, raqamli ekotizimlar va platformalar doirasida transchegaraviy o'zaro ta'sir qilish xavfi mavjud bo'lishi mumkin.

Raqamli iqtisodiyotga o'tish, xavfsiz raqamli muhitni ta'minlash, shuningdek, milliy raqamli platformalar va ekotizimlarni shakllantirish va rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlarni ta'minlash sharoitida elektron tijorat tizimini davlat tomonidan boshqarish mexanizmlarini ishlab chiqish zarur. Xususan, raqamli texnologiyalardan foydalangan holda xizmatlar ko'rsatishni ko'paytirishni rag'batlantirishni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, shuningdek, raqamli savdoni rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish uchun eksperimental huquqiy rejimlar mexanizmlarini ta'minlash zarur.

XULOSA

Iste'molchilar huquqlari va shaxsiy ma'lumotlarini himoya qilish mexanizmlari, raqamli xizmatlar o'rtasida ma'lumotlar almashinuvini tartibga solish, raqamli aktivlar himoyasini ta'minlash, kamsitmasdan foydalanishni ta'minlash, yagona talablar, standartlar va soliq tartibga solishga rioya qilish iqtisodiyot tomonidan raqamli muhitga ishonchni ta'minlaydi. sub'ektlar. Raqamli muhit davlat tomonidan barqaror rivojlanishni ta'minlovchi mexanizmlar tufayli shakllanadi. Texnologik suverenitetni ta'minlash, bir ekotizimdan ikkinchisiga o'tishdagi to'siqlarni kamaytirish va monopoliyaga qarshi tartibga solish xavfsiz milliy ekotizim va raqamli muhitga ishonchni shakllantiradi, bu esa bozorning barcha ishtirokchilarining o'zaro hamkorligi uchun qulay muhitni ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Strategiyani tasdiqlash to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni "Raqamli O'zbekiston – 2030" va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari. 2020-yil 5-oktabrdagi UP-6079-son. Davlat agentligi veb-sayti O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi "Adolat" Milliy huquqiy axborot markazi. [Elektron resurs]. URL: <https://lex.uz/ru/docs/5031048>. Kirish sanasi: 23.10. 2021).
2. Axmedova, Y. S. (2024). INVESTITSIYA LOYIHALARI SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING MAZMUNI VA MOHIYATI. Educational Research in Universal Sciences, 3(2), 521-524.
3. Ахмедова, Ю. С. (2023). Инвестициялар-Иқтисодиётни Модернизациялашнинг Бош Омили. Barqarorlik Va Yetakchi Tadqiqotlar Onlayn Ilmiy Jurnali, 3(1), 226-229.
4. Sunatullayevna, A. Y. (2024). Issues of Formation and Management of the Innovation Strategy of Higher Education Institutions. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 2(2), 123-128.
5. Usmonova, S. S. (2022). AQSH YAPONIYA FIRMALARIDA XODIMLARNI BOSHQARISH XUSUSIYATLARI. Экономика и социум, (12-2 (103)), 172-176.
6. Usmanova, S., & Kulanova, D. A. (2024). ASSESSMENT OF THE RELATIONSHIP BETWEEN UZBEKISTAN'S REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT AND CITY SYSTEM. Miasto Przyszłości, 47, 854-859.
7. Kulanova, D. A., & Usmanova, S. S. (2024). TURIZM SANOATIDA BOZORSEGMENTATSIYASINI MEYORLASHTIRISHGA QARATILGAN TADBIRLAR. Educational Research in Universal Sciences, 3(4 SPECIAL), 256-260.
8. Soliyevich, B. O. (2023). MAMLAKATIMIZ IQTISODIY HAMDA IJTIMOYIY TARAQQIY ETISHIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNING ROLI VA O'RNI. BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI, 3(4), 4-8.
9. Barnoyev O., Khurmatov B. RAQAMLI IQTISODIYOTNING MAMLAKAT IQTISODIYOTIDA TUTGAN O'RNI. "Экономика и социум" №2(117) 2024 www.iupr.ru
10. Barnoyev Olim. MEHNAT MOTIVATSIYASI HAMDA MEHNATNI RAG'BATLANTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH "Экономика и социум" №2(117) 2024 www.iupr.ru
11. Darvishaliyevna, N. D. (2023). INNOVATSION RIVOJLANISH SHAROITIDA SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY SALOHİYATINI BOSHQARISH. BOSHQARUV VA ETIKA QOIDALARI ONLAYN ILMIY JURNALI, 3(1), 62-66.
12. Darvishaliyevna, N. D. (2024). Corporate Position, Risk and Brand in Achieving Financial-Economic Stability. Best Journal of Innovation in Science, Research and Development, 3(4), 613-619.
13. Norbayeva, D. D. (2023). MENEJMENTDA BOSHQARUV USLUBINI JORIY ETISHDA RAQAMLI IQTISODIYOTDAN FOYDALANISH AHAMIYATI. Educational Research in Universal Sciences, 2(8), 163-166.